

Magyar magánjog

Kötelmi jog II.

Szerkesztette
Benke József

Ex scilicet affric. De par
Antigon' ep'c dicit **is**
z. j. aut imita pacta in
suam optineat firmi
tate au' dicit si se u' co
hibuit ecclasticā sentiat
disciplinā. vniuersi dicit
unt par seruet pacta
custodiant **G** Reg. 12.



LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

MAGYAR MAGÁNJOG

Kötelmi jog II.

A borító fotója

A University of Pennsylvania könyvtárának digitalizált archívuma őrzi azt az 1280 körül keletkezett kéziratot (UPenn Ms. Codex 1059), amely a IX. Gergely pápa (ur. 1227–1241) megbízásából 1234-ben Szt. Raimundus de Pennaforte (kb. 1175–1275) által összeállított dekretális-gyűjteményt őrzi. A mű az 1918-ban kiadott Codex Iuris Canonici hatálybalépéséig, vagyis mintegy 700 éven át az egyházjog alapja volt. A szövegtöredék (Decr. Greg. P. IX. 1,35,1) egy püspökségek közötti határvitát a karthágói zsinaton (345–348) lezáró megegyezésre utal, amely alapján általános érvénnyel kimondatott: „pax servetur, pacta custodiantur”, azaz: „a megegyezések megtartása a békét szolgálja”. Ez a regula az alapja a napjainkban világszerte uralkodó nemzeti magánjogi és nemzetközi közjogi alapelvnek, amely szerint: „pacta sunt servanda” – „a megállapodásokat meg kell tartani”.

MAGYAR MAGÁNJOG

Kötelmi jog II.

Második, átdolgozott és bővített kiadás

Szerkesztette
Benke József



LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

Budapest, 2023

A mű szerzői

Benke József egyetemi docens, az MTA doktora

Előszó a második kiadáshoz
A szerződéstipológia alapjai
Az ajándékozási szerződés
A használati szerződések
A hitel- és a számlaszerződések (a faktoring és a lízing kivételével)
A biztosítéki szerződések szabályozása és funkciói (a fejezet bevezetője)
A tartási szerződés és az életjáradéki szerződés
Az értékpapírijog magánjogi alapjai
A „Válogatott bibliográfia” az egyes fejezetek végén
A „Forrásmutató” a kötet végén

Bércesi Zoltán címzetes egyetemi docens, fellebbviteli főügyészégi ügyész

A megbízási típusú szerződések (a fejezet bevezetője)
A megbízási szerződés
A szállítmányozási szerződés
A biztosítéki szerződések (az 1. alfejezet kivételével)

Fabó Tibor ny. adjunktus

A tulajdonátruházó szerződések (az ajándékozás kivételével)
A fuvarozási szerződés
A polgári jogi társasági szerződés
Az élettársi kapcsolat

Harci-Kovács Kolos tanszéki óraadó, ügyvéd

A bizományi szerződés
A közvetítói szerződés
A bizalmi vagyongazdálkodási szerződés

Mohai Máté adjunktus, PhD

A vállalkozási szerződések altípusai
A letéti szerződések
A kárbiztosítási szerződések
Az összegbiztosítási szerződések

Nochta Tibor egyetemi tanár, habilitált doktor

Előszó az első kiadáshoz
A vállalkozási típusú szerződések általános szabályai
A forgalmazási és a jogbérleti (franchise) szerződés
A faktoring és a lízingszerződések
A biztosítási szerződések általános jellegzetességei
Az egészségbiztosítási szerződések

Lektorálta:

Kecskés László egyetemi tanár, az MTA rendes tagja

Kézirat lezárva 2023. január 31-én.

Kiadja a Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Ludovika Egyetemi Kiadó
A kiadásért felel: Deli Gergely rektor

Székhely: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.
Kapcsolat: kiadvanyok@uni-nke.hu

Felelős szerkesztő: Kamarás-Vida Krisztina
Olvasószerkesztő: Szabó Ilse
Korrekter: Tomka Eszter
Tördelőszerkesztő: Stubnya Tibor

ISBN 978-615-6598-57-8 (nyomtatott)
ISBN 978-615-6598-58-5 (elektronikus PDF) | ISBN 978-615-6598-59-2 (ePub)

© A szerkesztő, 2023
© A szerzők, 2023
© A kiadó, 2023

Minden jog védve.

Tartalom

| | |
|--|----|
| Előszó az első kiadáshoz (<i>Nochta Tibor</i>) | 15 |
| Előszó a második kiadáshoz (<i>Benke József</i>) | 17 |
| A szerződéstipológia alapjai (<i>Benke József</i>) | 19 |
| | |
| I. fejezet: A tulajdonátruházó szerződések (<i>Benke József – Fabó Tibor</i>) | 23 |
| 1. A tulajdonátruházás dologi és kötelmi jogi alapjai | 25 |
| 1.1. A tulajdonátruházó szerződések rendszere | 25 |
| 1.2. A dologi jogi alapok és egyes kötelmi jogi vonatkozások | 25 |
| 1.2.1. A szerzésmód és a jogcím | 25 |
| 1.2.2. Ügyletek a tulajdonátruházás körében: az elkötelező és a rendelkező ügylet | 27 |
| 1.3. A tulajdonátruházó szerződések közvetett tárgyai | 28 |
| 1.3.1. A dolog: ingatlan, ingó | 28 |
| 1.3.2. Jog vagy követelés | 29 |
| 1.3.3. Az ingatlanra és egyes ingókra kötött tulajdonátruházó szerződés érvényessége és bejegyzésre alkalmassága | 30 |
| 2. Az adásvételi szerződés általános szabályai | 31 |
| 2.1. Az adásvétel fogalma és az adásvételi szerződés szabályozása | 31 |
| 2.2. A szerződés alanyai | 32 |
| 2.3. Az adásvételi szerződés közvetett tárgya | 33 |
| 2.4. A felek főkötelezettségei | 34 |
| 2.5. A vételár | 34 |
| 2.6. A tulajdonjog fenntartása | 35 |
| 2.7. Költségviselési szabályok | 36 |
| 2.8. A fogyasztói adásvétel speciális szabályai | 36 |
| 3. Az adásvétel különös nemei | 37 |
| 3.1. Adásvételi szerződés létrehozása egyoldalú jognyilatkozattal: az adásvételi hatalmasságok | 38 |
| 3.1.1. Az elővásárlási jog | 38 |
| 3.1.2. A visszavásárlási jog | 44 |
| 3.1.3. Opciók jogok: a vételi és az eladási jog | 45 |
| 3.1.4. Az adásvételi hatalmasságok közös szabályai | 47 |
| 3.2. A birtokátruházás és a teljes vételár megfizetésének időbeli elválása: a részletvétel | 49 |
| 3.3. Az adásvételi szerződés hatályosulását befolyásoló megállapodások: a megtekintésre vétel és a próbára vétel | 50 |
| 3.4. A dolog minőségének mintával történő meghatározása: a minta szerinti vétel | 51 |
| 4. Az adásvételi szerződés altípusai | 52 |
| 4.1. Fajta és mennyiség szerint meghatározott dolog határidős adásvétele | 52 |
| 4.2. A saját termelésű mezőgazdasági áru szolgáltatására kötött adásvételi szerződés | 54 |
| 4.3. A vevő közreműködésével előállított mezőgazdasági áru szolgáltatására kötött adásvételi szerződés | 56 |
| 5. A csereszerződés | 57 |
| 5.1. A csere és az adásvétel viszonya | 57 |
| 5.2. A csereszerződés közvetett tárgya | 57 |
| 6. Az ajándékozási szerződés | 58 |
| 6.1. Az ajándékozás természete | 58 |
| 6.2. Az ajándékozási szerződés fogalma, szabályozása | 59 |

| | |
|--|-----|
| 6.3. Az ajándékozási szerződés közvetett tárgya: az ajándék | 60 |
| 6.4. Az ajándékozási szerződés alanyai | 63 |
| 6.5. Az ajándékozási szerződés tartalma | 64 |
| 6.6. Az ajándékozási szerződés alakiságai és érvénytelensége | 67 |
| 6.7. Az ajándék visszakövetelése | 68 |
| 6.7.1. A visszakövetelési jog természete | 68 |
| 6.7.2. Az ajándék és a helyébe lépett érték visszakövetelése | 69 |
| 6.7.3. A visszakövetelési jog megszűnése vagy kizárása | 71 |
| Válogatott bibliográfia (<i>Benke József</i>) | 73 |
| | |
| II. fejezet: A vállalkozási típusú szerződések (<i>Fabó Tibor – Mohai Máté – Nochta Tibor</i>) | 77 |
| 1. A vállalkozási típusú szerződések | 79 |
| 1.1. A római jogi gyökerek | 79 |
| 1.2. Alapvető elhatárolások | 79 |
| 2. A vállalkozási szerződés általános szabályai | 80 |
| 2.1. Az eredménykötelmek alaptípusa: a vállalkozási szerződés | 80 |
| 2.1.1. A szolgáltatás sajátosságai | 81 |
| 2.1.2. Eredménykötelem és eredményfelelősség | 82 |
| 2.1.3. A teljesítés fázisai | 82 |
| 2.2. A felek jogai és kötelezettségei | 83 |
| 2.2.1. A tevékenység megszervezése | 83 |
| 2.2.2. Az utasítási és az ellenőrzési jog | 83 |
| 2.2.3. A megrendelő „korlátlan” elállási és felmondási joga | 84 |
| 2.2.4. A teljesítés megkezdése | 85 |
| 2.2.5. Eltérés a tervtől és a költségvetéstől | 85 |
| 2.2.6. A vállalkozói díj | 87 |
| 2.2.7. A teljesítési folyamat lezárása (a második fázis) | 89 |
| 2.2.8. A szerződésszegés szabályai | 90 |
| 3. A vállalkozási szerződés altípusai | 91 |
| 3.1. A tervezési szerződés | 91 |
| 3.2. A kivitelezési szerződés | 93 |
| 3.2.1. A kivitelezés gazdasági és jogi természete | 93 |
| 3.2.2. A tervező és a kivitelező felelőssége | 95 |
| 3.2.3. A felek jogai és kötelezettségei | 95 |
| 3.3. A kutatási szerződés | 97 |
| 3.4. Az utazási szerződés | 98 |
| 3.5. A mezőgazdasági vállalkozási szerződés | 99 |
| 3.6. A közszolgáltatási szerződés | 100 |
| 4. A fuvarozási szerződés | 100 |
| 4.1. A fuvarozói tevékenység kialakulása, önállósodása | 100 |
| 4.2. A magyar jogi szabályozás kialakulása és sajátosságai | 101 |
| 4.3. A fuvarozási szerződés fogalma | 102 |
| 4.4. A fuvarozási szerződés létrejötte, alakisága, tartalma | 103 |
| 4.5. A fuvarlevél | 103 |
| 4.6. A fuvarozási jogviszony tartalma, a felek jogai és kötelezettségei | 104 |
| 4.6.1. A fuvarozó jogállása | 104 |
| 4.6.2. A feladó jogállása | 106 |
| 4.7. Felelősségi szabályok | 108 |
| 4.7.1. A fuvarozó felelőssége | 108 |
| 4.7.2. A feladó felelőssége | 109 |

| | |
|---|-----|
| 4.8. A fuvarozási szerződésen alapuló igények elévülése | 109 |
| 4.9. Utaló szabály a vállalkozási szerződés normáira | 110 |
| Válogatott bibliográfia (<i>Benke József</i>) | 111 |
| III. fejezet: A megbízási típusú szerződések (<i>Bércesi Zoltán – Harci-Kovács Kolos</i>) | 115 |
| 1. A megbízási típusú szerződések általában | 117 |
| 1.1. A megbízási típusú szerződések rendszere | 117 |
| 1.2. A megbízási típusú szerződések közös jellemzői, elhatárolási kérdések | 117 |
| 2. A megbízási szerződés | 118 |
| 2.1. A megbízási szerződés fogalma, tárgya | 118 |
| 2.2. A felek jogállása | 119 |
| 2.2.1. Az utasítási jog | 119 |
| 2.2.2. A megbízási díj | 119 |
| 2.2.3. A tájékoztatási kötelezettség | 120 |
| 2.2.4. Költségviselés, elszámolás | 121 |
| 2.3. A szerződés megszűnése | 121 |
| 3. A bizományi szerződés | 121 |
| 3.1. A bizomány természet, elhatárolása | 121 |
| 3.2. A bizományos jogállása | 123 |
| 3.3. A bizományos tulajdonszerzése | 125 |
| 3.4. A bizományi díj | 126 |
| 3.5. A limitár | 126 |
| 3.6. A belépési jog (önszerződés) | 127 |
| 4. A közvetítói szerződés | 129 |
| 4.1. A közvetítói szerződés általános szabályai | 129 |
| 4.1.1. A közvetítói jogviszony természete és szabályozása | 129 |
| 4.1.2. A közvetítő korlátozott képviselői joga | 130 |
| 4.1.3. A tájékoztatási kötelezettség | 130 |
| 4.1.4. A közvetítő díjazása | 130 |
| 4.2. A tartós közvetítói szerződés | 132 |
| 4.2.1. A tartós közvetítés tartalma és jogi természete | 132 |
| 4.2.2. A megbízó speciális tájékoztatási kötelezettségei | 133 |
| 4.2.3. A szerződés futamideje | 134 |
| 4.2.4. A közvetítő kártalanítása | 134 |
| 4.2.5. A szerződés megszűnését követő versenykorlátozás | 135 |
| 5. A szállítványozási szerződés | 136 |
| 5.1. A szállítványozási szerződés fogalma, tárgyi sajátosságai | 136 |
| 5.2. A felek jogállására vonatkozó speciális típuszabályok | 137 |
| 5.2.1. A megbízói igények érvényesítése, önszerződés | 137 |
| 5.2.2. A szállítványozás speciális felelősségi, kártérítési szabályai | 138 |
| 5.2.3. Egyéb típuszabályok (jutalék, elévülés) | 139 |
| 6. A bizalmi vagyonkezelési szerződés | 139 |
| 6.1. Gazdasági és jogi természete | 139 |
| 6.2. A felek jogai és kötelezettségei | 141 |
| 6.2.1. A vagyonrendelő és a kedvezményezett | 141 |
| 6.2.2. A vagyonkezelő | 142 |
| 6.3. A kezelt vagyon mint speciális számolási alvagyont | 144 |
| 6.4. A bizalmi vagyonkezelés megszűnése | 145 |
| Válogatott bibliográfia (<i>Benke József</i>) | 146 |

| | |
|--|-----|
| IV. fejezet: A használati szerződések (<i>Benke József</i>) | 151 |
| 1. Használat, használati jog, használati szerződések | 153 |
| 1.1. A használat fogalma és fajtái | 153 |
| 1.2. A használati jogok | 154 |
| 1.3. A használati szerződések közös sajátosságai és közös szabályai | 155 |
| 2. A bérleti szerződés | 160 |
| 2.1. A dologbérlet | 160 |
| 2.1.1. A bérlő jogai | 160 |
| 2.1.2. A bérlő kötelezettségei | 161 |
| 2.1.3. A bérbeadó jogai | 164 |
| 2.1.4. A bérbeadó kötelezettségei | 164 |
| 2.1.5. A bérelt dolog tulajdonjogának átruházása | 165 |
| 2.1.6. A bérleti szerződés megszüntetése | 167 |
| 2.2. A lakás- és a helyiségbérleti szerződés | 169 |
| 2.2.1. Fogalma, szabályozása | 169 |
| 2.2.2. A lakásbérlet különös szabályai a Ptk.-ban | 170 |
| 2.2.3. A lakásbérlet különös szabályai az Ltv.-ben | 171 |
| 3. A haszonbérleti szerződés | 175 |
| 3.1. A haszonbérlet jelentősége és szabályozása | 175 |
| 3.2. A mezőgazdasági haszonbérlet szabályozása | 176 |
| 3.3. A haszonbérleti szerződés tartalma | 177 |
| 3.3.1. Futamidő | 177 |
| 3.3.2. Visszterhesség, ingyenesség | 177 |
| 3.3.3. Haszonvétel és rendes gazdálkodás | 179 |
| 3.3.4. Használat átengedése, alhaszonbérlet | 180 |
| 3.4. A haszonbérlet közvetett tárgyai | 180 |
| 3.5. A haszonbér | 181 |
| 3.5.1. A haszonbér dologi jellege, mértéke, mérséklése és felemelése | 181 |
| 3.5.2. A haszonbérlet módja | 183 |
| 3.6. A haszonbérlet alanyai: ágazati korlátozások | 183 |
| 3.7. A haszonbérlet alakisági szabályai | 186 |
| 3.8. A költségek és a terhek viselése | 186 |
| 3.9. A haszonbérbeadó törvényes zálogjoga | 188 |
| 3.10. A felmondási jog és egyéb megszűnési okok | 189 |
| 3.11. A mezőgazdasági haszonbérlet megszűnésének különös szabályai | 190 |
| 3.12. A szerződés megszűnésével összefüggő jogok és kötelezettségek | 192 |
| 3.13. A haszonbérbe adott dolog tulajdonjogának átruházása és a szerződésátruházás | 192 |
| 4. A haszonkölcsön-szerződés | 194 |
| 4.1. A haszonkölcsön természete, jelentősége | 194 |
| 4.2. A haszonkölcsön fogalma és jellemzői | 195 |
| 4.3. A haszonkölcsön alanyai és közvetett tárgyai | 196 |
| 4.4. A kölcsönvevő jogai és kötelezettségei | 197 |
| 4.5. A kölcsönadó jogai és kötelezettségei | 199 |
| 4.6. Megszűnése | 200 |
| Válogatott bibliográfia | 200 |
| V. fejezet: A letéti szerződések (<i>Mohai Máté</i>) | 203 |
| 1. A letéti szerződés általános szabályai | 204 |
| 1.1. A letéti szerződés fogalma és jellemzői | 204 |
| 1.2. A letett dolog sorsa a letét alatt | 204 |

| | |
|---|-----|
| 1.3. A dolog átvételének megtagadása (clausula rebus sic stantibus) | 205 |
| 1.4. Törvényes zálogjog | 205 |
| 1.5. A letét megszűnése | 206 |
| 1.6. Az ingyenes letét sajátos szabályai | 207 |
| 2. A gyűjtő és a rendhagyó letéti szerződés | 207 |
| 2.1. A gyűjtő letéti szerződés | 207 |
| 2.2. A rendhagyó letéti szerződés | 208 |
| 2.3. Számlavezetési kötelezettség gyűjtő és rendhagyó letét esetén | 209 |
| 3. A szállodai letéti szerződés | 210 |
| 3.1. A szálloda felelőssége | 210 |
| 3.2. A szálloda zálogjoga | 211 |
| 3.3. A nyilvánosság számára nyitva álló intézmények felelőssége | 211 |
| Válogatott bibliográfia (<i>Benke József</i>) | 212 |
| VI. fejezet: A forgalmazási szerződés és a jogbérleti (franchise) szerződés (<i>Nochta Tibor</i>) | 213 |
| 1. Forgalmazás és franchise: az új szerződéstípusok kodifikációja | 214 |
| 2. A forgalmazási szerződés | 215 |
| 3. A jogbérleti (franchise) szerződés | 217 |
| 3.1. A franchise meghatározásának nehézségei és eredete | 217 |
| 3.2. A franchise (jogbérlet) jogi természete | 218 |
| 3.3. A felek jogai és kötelezettségei | 219 |
| 3.4. A szerződés megszűnése | 221 |
| Válogatott bibliográfia (<i>Benke József</i>) | 221 |
| VII. fejezet: A hitelszerződések és a számlaszerződések (<i>Benke József – Nochta Tibor</i>) | 225 |
| 1. A hitel- és számlaszerződések csoportja | 227 |
| 1.1. A szabályozás gazdaságtörténeti háttere | 227 |
| 1.2. A rekodifikáció céljai és módszerei | 227 |
| 1.3. A hitel- és számlaszerződések alanyainak jelentősége | 229 |
| 2. A hitelszerződés | 230 |
| 2.1. A hitel és a kölcsön kapcsolódási pontjai és elhatárolása | 230 |
| 2.2. Egyéb hitelviszonyok | 232 |
| 2.2.1. Szolgáltatás és ellenszolgáltatás teljesítésének időbeli elválása mint hitelviszony | 232 |
| 2.2.2. A számlaszerződések mint hitelviszonyok | 233 |
| 2.2.3. A faktoring és a lízing mint finanszírozási eszköz és hitelviszony | 233 |
| 2.3. A hitelszerződés tartalma | 234 |
| 2.3.1. A hitelkeret rendelkezésre tartása és a hiteldíj | 235 |
| 2.3.2. A felmondási jog | 235 |
| 3. A kölcsönszerződés | 238 |
| 3.1. A kölcsön természete, jellemzői | 238 |
| 3.2. Az adós jogállása | 239 |
| 3.3. A hitelező jogállása | 241 |
| 3.4. A kölcsönszerződés felmondása | 241 |
| 3.5. Az ingyenes (szívességi) kölcsön | 243 |
| 3.6. Nem pénzbeli kölcsön | 243 |
| 3.7. A kölcsön szabályainak általános szerződési jogi alkalmazása | 244 |
| 4. A betétszerződés | 244 |
| 4.1. A betétszerződés alapvető szabályai | 244 |
| 4.2. A takarékbetét-szerződés jelentősége | 245 |
| 5. A folyószámla-szerződés | 246 |

| | |
|--|-----|
| 5.1. Gazdasági és jogi természete | 246 |
| 5.2. Alapfogalmak | 247 |
| 5.3. A folyószámla-egyenleg | 248 |
| 6. A fizetésiszámla-szerződés | 250 |
| 6.1. Szabályozásának rendszere és célja | 250 |
| 6.2. Kapcsolata a folyószámla- és a fizetési megbízási szerződéssel | 251 |
| 6.3. A számla feletti rendelkezés joga | 252 |
| 6.4. Számlaműveletek (tranzakciók) végrehajtása | 253 |
| 6.5. A felek egyéb jogai és kötelezettségei | 254 |
| 6.6. Az atipikus szerződések és a FinTech | 255 |
| 7. A fizetési megbízási szerződés | 256 |
| 7.1. Elhatárolásai és fogalma | 256 |
| 7.2. Hárompólusú jogviszonyrendszer | 256 |
| 7.3. A felek jogai és kötelezettségei | 258 |
| 8. A faktoringszerződés | 259 |
| 8.1. A faktorálás gazdasági jelentősége | 259 |
| 8.2. A faktoring fajtái | 260 |
| 8.3. A faktoringszerződés jogi természete | 261 |
| 8.4. A faktoring szabályozása a Ptk.-ban | 262 |
| 9. A lízingszerződések | 264 |
| 9.1. A lízing gazdasági és jogi természete | 264 |
| 9.2. A lízing fajtái | 265 |
| 9.3. A lízing külföldi szabályozásáról röviden | 266 |
| 9.4. A pénzügyi lízingszerződés szabályozása | 266 |
| 9.5. A pénzügyi lízingszerződés tartalma | 267 |
| Válogatott bibliográfia (<i>Benke József</i>) | 271 |
| VIII. fejezet: A biztosítéki szerződések (<i>Benke József – Bércesi Zoltán</i>) | 275 |
| 1. A biztosítéki szerződések szabályozása és funkciói | 276 |
| 1.1. A szabályozás megújítása | 276 |
| 1.2. A biztosítéki szerződések funkciói | 276 |
| 1.3. Atipikus biztosítéki szerződések | 277 |
| 1.3.1. Egy „külkalandozó” változat: az önálló zálogjoghoz kapcsolódó biztosítéki szerződés | 277 |
| 1.3.2. Egyéb, atipikus megállapodások | 278 |
| 2. A kezességi szerződés | 279 |
| 2.1. A kezességi szerződés fogalma, tárgya, alakja | 279 |
| 2.2. A kezesség jogi természete, a járulékoság | 279 |
| 2.3. A kezesség fajtái, a kezes jogállása | 280 |
| 2.4. A kezes teljesítésének szabályai | 281 |
| 2.5. A kezesi kötelezettség megszűnése | 282 |
| 2.6. Több kezes kötelezettségvállalása | 282 |
| 2.7. Fogyasztó által vállalt kezesség | 283 |
| 3. A garanciaszerződés | 283 |
| 3.1. A garanciaszerződés fogalma, tárgya | 283 |
| 3.2. A garancia jogi természete, a függetlenség elve | 284 |
| 3.3. A garancia érvényesítése | 284 |
| 3.4. A garantőr teljesítésének szabályai | 285 |
| 3.5. A garancia megszűnése | 286 |
| 3.6. Fogyasztóvédelmi rendelkezések | 286 |
| Válogatott bibliográfia (<i>Benke József</i>) | 287 |

| | |
|--|-----|
| IX. fejezet: A biztosítási szerződések (<i>Mohai Máté – Nochta Tibor</i>) | 289 |
| 1. A biztosítási szerződés általános jellegzetességei | 290 |
| 1.1. A biztosítási jog történeti alakulása | 290 |
| 1.2. A biztosítási jog karaktere | 291 |
| 1.3. A biztosítási szerződés jogi természete | 291 |
| 1.4. A biztosítás szerződési jogi alapfogalmai | 292 |
| 1.5. A biztosítási szerződések felosztása | 294 |
| 1.6. A biztosítási szerződés megkötése | 295 |
| 1.7. A szerződés hatálybalépése és a kockázatviselés | 296 |
| 1.8. A szerződés megszűnése és a díjfizetési kötelezettség összefüggései | 297 |
| 1.9. A szerződő fél tájékoztatási és bejelentési kötelezettségei | 298 |
| 1.10. Lehetetlenülés, érdekmúlás, biztosításátzállás | 299 |
| 2. A kárbiztosítási szerződések | 300 |
| 2.1. A kárbiztosítások közös szabályai | 300 |
| 2.1.1. A kárbiztosítás célja és természete | 300 |
| 2.1.2. A többszörös biztosítás | 301 |
| 2.1.3. Fedezetfeltöltés (díjfeltöltés) és teljesítés | 301 |
| 2.1.4. Kármegelőzési és kárenyhítési kötelezettség | 302 |
| 2.1.5. A mentesülés | 303 |
| 2.1.6. Egyéb kérdések | 304 |
| 2.2. A felelősségbiztosítási szerződés | 305 |
| 3. Az összegbiztosítási szerződések | 307 |
| 3.1. Az összegbiztosítási szerződések közös sajátosságai | 307 |
| 3.2. Az életbiztosítási szerződés | 307 |
| 3.3. A baleset-biztosítási szerződés | 310 |
| 4. Az egészségbiztosítási szerződések | 311 |
| Válogatott bibliográfia (<i>Benke József</i>) | 312 |
| X. fejezet: A tartási szerződés és az életjáradéki szerződés (<i>Benke József</i>) | 315 |
| 1. A tartási és az életjáradéki szerződés helye a szerződések rendszerében és sajátosságaik | 316 |
| 2. A tartási és a járadékfizetési kötelezettség általában | 317 |
| 2.1. Szerződésből fakadó és törvényen alapuló fajaik | 317 |
| 2.2. Közös és általános szabályaik | 317 |
| 2.3. A szerződésen és a törvényen alapuló tartás találkozása | 318 |
| 3. A tartási szerződés | 319 |
| 3.1. A szerződéses tartás társadalmi jelentősége és európai uniós koordinációja | 319 |
| 3.2. A tartási szerződés fogalma és alanyai | 319 |
| 3.3. A tartási szerződés tartalma és alakszerűsége | 321 |
| 3.4. A tartási szerződés érvénytelenségének tipikus esetei | 324 |
| 3.5. A tartási szerződés hatálytalanságának tipikus esetei | 326 |
| 3.6. A tartási szerződés megszűnése | 326 |
| 3.7. A tartási szerződés módosítása és megszüntetése (<i>clausula rebus sic stantibus</i>) | 327 |
| 4. Az ingyenes tartási szerződés | 329 |
| 5. Az életjáradéki szerződés | 331 |
| Válogatott bibliográfia | 332 |
| XI. fejezet A polgári jogi társasági szerződés (<i>Fabó Tibor</i>) | 335 |
| 1. A személyek kapcsolatainak és társas viszonyainak magánjogi szabályozása | 336 |
| 2. A polgári jogi társaság a régebbi magyar magánjogban | 337 |
| 3. A polgári jogi társasági szerződés a hatályos jogban | 338 |

Tartalom

| | |
|---|-----|
| 3.1. A polgári jogi társaság fogalma | 338 |
| 3.2. A polgári jogi társaság létrejötte: a társasági szerződés | 340 |
| 3.3. A társaság működése; az ügyvitel és a képviselő | 341 |
| 3.3.1. Az ügyvitel | 342 |
| 3.3.2. A képviselő | 342 |
| 3.4. A tagok belső viszonyai | 343 |
| 3.5. A társaság működése során keletkező egyes külső viszonyok | 343 |
| 3.6. A tagsági viszony és a társaság megszűnése | 344 |
| 3.7. Az elszámolás mint a megszűnés törvényi következménye | 346 |
| Válogatott bibliográfia (<i>Benke József</i>) | 346 |
| XII. fejezet: Az élettársi kapcsolat (<i>Fabó Tibor</i>) | 349 |
| 1. A magyar jogrendszer által elismert és szabályozott párkapcsolatok | 350 |
| 2. A szabályozás rendszerének kialakulása | 352 |
| 3. Az élettársi kapcsolat | 353 |
| 3.1. Az élettársi kapcsolat alanyai | 353 |
| 3.2. Az élettársi kapcsolat tartalma: az életközösség | 355 |
| 3.3. Az élettársi kapcsolat létrejöttét kizáró körülmények | 356 |
| 3.4. Az élettársi kapcsolat megszűnése | 357 |
| 4. Az élettársak vagyoni viszonyai | 357 |
| 4.1. Az élettársi vagyoni szerződés | 357 |
| 4.2. A törvényes vagyoni rendszer | 358 |
| 4.3. A lakáshasználat szerződéses rendezése | 359 |
| Válogatott bibliográfia (<i>Benke József</i>) | 360 |
| XIII. fejezet: Az értékpapírjog magánjogi alapjai (<i>Benke József</i>) | 363 |
| 1. Az értékpapírjog fogalma, jogági helyzete és területei | 364 |
| 2. Az értékpapír fogalma és természete | 366 |
| 3. Az értékpapír fajtái és azok csoportosítása | 369 |
| 3.1. Az értékpapírok csoportosítása tartalmuk szerint | 369 |
| 3.2. Az értékpapírok átruházása és csoportosításuk az átruházás módja szerint | 370 |
| 3.3. Az értékpapírok csoportosítása a kibocsátó szerint | 372 |
| 3.4. Az értékpapírok csoportosítása egyéb szempontok alapján | 373 |
| 4. Az értékpapír funkciói | 375 |
| 4.1. Az alaki legitimáció | 375 |
| 4.2. A kifogáskorlátozás | 376 |
| 4.3. Az értékpapír egyéb funkciói | 377 |
| 5. Az értékpapír történeti előzményei | 377 |
| Válogatott bibliográfia | 379 |
| Forrásmutató (<i>Benke József</i>) | 381 |
| A periodikumok rövidítésjegyzéke | 381 |
| Magyar jogi normák | 382 |
| Európajogi normák és nemzetközi vonatkozású jogforrások | 386 |
| Az Alkotmánybíróság határozatai | 386 |
| Bírósági gyakorlat | 387 |
| Egyéb, élő jogi források | 390 |
| Történeti források | 390 |

*Nochta Tibor egyetemi tanár,
a Polgári Jogi Tanszék vezetője
65. születésnapja tiszteletére*

VÁKÁT OLDAL

Előszó az első kiadáshoz

E tankönyvet, amelyet az Olvasó a kezében tart, írói *Lábady Tamás* (1944–2017) felejthetetlen professzoruk emlékének szentelik. Az egykori tanítványok így is szeretnék méltó tiszteletet, hálát és köszönetet nyilvánítani tanáruknak. Aki Őt ismerte, jól tudja: elfogódott büszkeséggel, mosollyal az arcán veszi most át a Mennyeik Országában e szerény földi ajándékunkat. *A magyar magánjog (polgári jog) általános része* című tankönyve – amelynek átdolgozott kiadása napjainkban *A magyar magánjog általános tana* címmel jelenik meg – első kiadása kéziratának lezárásakor mondta el nekem, hogy alkotmánybírói munkája mellett igen sokat dolgozott a tankönyvén, de úgy érzi: megérte! Azóta már idestova két évtized telt el, és jogászgenerációk sora tanulta, tanulja művéből a magánjogi alaptanokat és az ember tiszteletét. Egyszerűen csak úgy emlegetik a hazai jogi karokon, hogy a „Lábady-könyv” – amely minta és példa marad a polgári jogi tankönyvek szerzői számára. Lábady Tamás alkotmánybíróként, bíróként és jogtudósként a magánjog palástjának egészét a kezében tartotta. A személyiségi jogok polgári jogi védelmének és a kártérítés jogának kérdései mellett érdekelték a kötelmi jog alapproblémái is, az e tárgyban megjelent művei, lebilincselő előadásai ennek ékes bizonyítékai. A jelen tananyagban felbukkanó egyes kötelmi jogi, szerződési jogi kérdéseknél a szerzők támaszkodtak az Ő elméleti és gyakorlati megközelítéseire is. Ilyen értelemben Lábady Tamás is alkotója e tankönyvnek, amire mi igazán büszkék vagyunk. Ahogy Tőle hallhatnánk: „Tegyen e tankönyv jó szolgálatot!”

Pécs, 2017. október 8-án,
Patrona Hungariae főünnepén.

*A tankönyv szerzői nevében is:
Nochta Tibor*

VÁKÁT OLDAL

Előszó a második kiadáshoz

A tételes jogi tárgyak esetében az egyetemi tankönyvek elkészítése során az alkotói feladat természetes része a tananyag bizonyos időközönként való felülvizsgálata. Ilyenkor nem csupán az évek folyamán felhalmozott oktatási tapasztalat motiválja az átdolgozást, hanem az is, hogy az elmúlt fél évtized alatt a jogrendszer egyes szerződéseket érintő normái bizonyos fokú változásokon mentek keresztül. Ehhez járul az a tényező is, hogy a jogszabályok felsőbb bírósági gyakorlata számottevően gazdagodott, hasonlóan a szerződések jogát tárgyaló hazai tankönyv- és szakirodalomhoz. A 2020. április 1-jével bevezetett, úgynevezett „korlátozott precedensrendszer” folyamánaként a bíróságok jogkérdésben nem, vagy csak külön indokolással térhetnek el a Kúria *Bírósági Határozatok Gyűjteményében* (BHGY) 2012 után közzétett határozataitól. Ennek következtében a napi gyakorlati ismeretek markáns részét képezi a Kúria több ezer, a szerződések jogát érintő döntéséből kirajzolódó gyakorlata. Értelemszerűen nem lehet célja a tankönyvnek a kiterjedt (nem ellentmondásmentes) praxis bemutatása, azonban szükségesnek tartottuk az ítélkezési gyakorlat megszokott módon publikált döntéseinek (BH, EBH, KGD, EBD, BDT, ÍH, PJD, IJD, választottbírói döntések) kiegészítését a BHGY útján közzétett, „precedensképes” kúriai határozatokkal is ott, ahol az meglátásunk szerint a tananyag jobb megértését szolgálta. A tankönyvnek ezt az újítását a szerzők munkájuk erényének tartják.

Általában továbbra sem tekintettük a tankönyv feladatának a hazai szakirodalmi viták bemutatását, valamint az azokban történő állásfoglalást, ezért arra csak abban az esetben láttunk módot, ha úgy ítéltük, az ekképp bemutatott ismeret a jogi problematika áttekintését segítheti, vagy a jogkérdés társadalmi jelentőségű. Munkánk fő célja e nehéz jogterület értő elsajátításának szolgálata elsősorban a joghallgatók számára. Ezért csak kivételesen közlünk a szerződések ügyleti gyakorlatára vonatkozó és a más tantárgyak körébe tartozó ismereteket (közjogi korlátozók, közbeszerzés, veszélyhelyzeti jogalkotás, ágazati szabályozások stb.). Ahol elengedhetetlennek tartottuk, ott természetesen nem mellőztük ezek összefoglalását, azonban a mértéktartás fontosabb szempont volt, hiszen jóllehet a gyakorló jogász számára az említett ismeretek a mindennapi munka során elengedhetetlenek, azok mégsem tartoznak a jogász alapképzés törzsanyagához, mert egyfelől elterelik a figyelmet az ezek nélkül is igen összetett és megterhelő szerződési jogi alapismeretekről, másfelől változékonyságuk miatt a napi joggyakorlat látszik alkalmasabbnak az elsajátításukra.

Az egyes fejezetek végén található az aktualizált, válogatott bibliográfia, amely kiindulópontul szolgálhat a tudományos diákkörökben tevékenykedő hallgatóknak a kutatómunka megkezdéséhez, illetve a gyakorló jogászoknak a témakörben való elmélyedéshez.

Miként a borítón látható fotó leírása és értelmezése során már utaltam rá, a szerződések jogában uralkodó „*pacta sunt servanda*” alapelvnek a középkorra visszamenő háttere van. Direkt szövegelőzménye a Pennaforte által a 13. században összeállított, a katolikus egyházjogot mintegy hét évszázadra meghatározó mű, a *Decretalia* volt, amelynek egyik szövegtörődéke szerint: „*pax servetur, pacta custodiantur*” (Decr. Greg. P. IX. 1,35,1). Vagyis: „a megegyezések megtartása a békét szolgálja”. Szolgálja e tankönyv a jurátusok békéjét e nehéz stúdium elsajátítása s nem kevésbé a gyakorlatban felmerülő problémákra való, olykor nagy szellemi erőfeszítést igénylő válaszok megkeresése során!

Pécs, 2023. január 6-án, vízkeresztkor.

Benke József
szerkesztő

VÁKÁT OLDAL

A szerződéstipológia alapjai

Benke József

A kötelmek *leggyakoribb, legszínesebb* és – joggyakorlati, jogtudományi, illetve nemzetgazdasági értelemben – *legnagyobb jelentőségű* forrása: a *szerződés*. A Kr. u. 2. század közepén működött Gaius, akit már saját korában is a legnagyobb juristák egyikeként tartottak számon, elemi tankönyvében (Inst. Gai 3, 88) leszögezi: „*omnis enim obligatio vel ex contractu nascitur vel ex delicto*” – vagyis: „*valamennyi kötelelem vagy szerződés, vagy delictum által jön létre*”. Későbbi, valószínűleg *Res cottidianae sive aurea* című munkájában a kötelmet fakasztó jogi tények e két nagy osztályát már kiegészíti az „*egyéb más tények*” („*variae causarum figurae*”; Gai D. 44, 7, 1 *pr.*) kategóriájával. Ez azonban mit sem változtat azon, hogy a jogtudomány mintegy 1800 esztendeje felismerte, hogy *első helyen a szerződés* hoz létre a felek között – nyilván különféle formában, más-más tartalommal és eltérő aktusok útján – jogilag szabályozott köteleket, kötelmet (*obligatio est iuris vinculum*; Inst. Iust. 3, 13 *pr.*).

A hazai szerződési jog, avagy a *szerződések joga* két – a jogalkalmazás és a tudományos elemzés során is – markánsan elkülönítendő alkotóelemből: az *általános részből* és a *különös részből* áll. A szerződések jogának *általános* része tartalmazza – túlnyomórészt diszpozitív módszerrel szabályozva – valamennyi, a *Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben* vagy *más jogszabályban nevesített szerződéstípusra*, illetve a *nem nevesített szerződésekre* alkalmazandó közös szabályokat. Ha a Ptk. szerződési jogának általános és különös része nem tartalmaz valamely jogkérdésre jogszabályt, a *kötelmek közös szabályai* alkalmazandók, illetve figyelemmel kell lenni olykor a Ptk. bevezető rendelkezései körében a *polgári jog alapelveire* is. E többszintű rendszerbe terelt normákat pedig Magyarország alkotmányos rendjével összhangban kell értelmezni.

A szerződések jogának *különös* része az egyes nevesített szerződésekre vonatkozó speciális jogszabályokat foglalja magában azzal, hogy számos más normában nevesített szerződés esetében az adott jogszabály egy-egy, a Ptk.-ban nevesített szerződés szabályaira mint *szubszidiárius módon* alkalmazandó jogszabályra utal át. A kódexben nevesített egyes szerződéstípusok maguk is sok esetben képezik – akár egy-egy Ptk.-címen belül, akár azon kívül is – más nevesített társaik háttéranyagát. Ez a struktúra a jogalkalmazás számára az általánostól a különös felé haladva három-négy, vagy akár ötlépcsős normarendszert képez a kötelmek közös szabályaitól a szerződések általános szabályain át az egyes szerződésekre irányadó konkrét szabályok, illetve az azokon belüli utalónormák rendszeréig. Például az olyan kutatási szerződésből eredő díjigényre, amely a gondos kutatás eredménytelensége esetére is kiköt díjat a kutatónak, a megbízási szerződés szabályait kell alkalmazni. Ez azt jelenti, hogy a kutatási szerződésre a saját szabályain túl a vállalkozási szerződés általános szabályait, a díjigényre a megbízási szabályait, az itt nem szabályozott kérdésekre a szerződések általános, illetve a kötelmek közös szabályait kell megfelelően alkalmazni.

A Ptk. az egyes szerződéseket – *dogmatikai* és *didaktikai* alapon is nagyon világosan – *csoportokba* sorolja. A csoportok *kialakításának módszere* az, hogy az adott szerződéses kötelelem *gazdasági és jogi értelemben legtipikusabb főszolgáltatását* tekintették csoportképző ismérvnek. Ez persze nem jelenti azt, hogy ne lenne „*áthallás*” – vagy az utaló szabályok révén akár *direkt „átjárás”* is – az egyes szerződéstípusok szolgáltatási karakterisztikumai között. Hiszen például

a vállalkozási szerződésben is előfordulhat tulajdonátruházó elem, miként az adásvételben vagy az ajándékozásban, és ugyanez igaz például a tartási szerződésre is, azonban a közös vonás ellenére jól elkülöníti e szerződéseket a tulajdonátruházó szerződésektől a szolgáltatás elsődlegesnek tekintett, másik vonása: így a vállalkozásnál a műnek az eredményért felelős vállalkozó saját kockázatára történő létrehozása, a tartási szerződésnél pedig a tulajdont átruházó fél eltartása. Hasonlóképpen: egyértelmű a párhuzam a dologhasználat időleges, visszerthes átengedése tekintetében a bérleti szerződés és a pénzügyi lízingszerződés között, azonban utóbbit számos elem (tulajdonszerzés, hitelviszony, finanszírozási jelleg) választja el a bérlettől. S végül, a bizományi, a közvetítői és a forgalmazási szerződés ugyancsak számos párhuzamos vonást mutat, azonban jól elválasztja egymástól ezeket a szerződéseket az, hogy a jellegadó tevékenységet végző fél – azaz a bizományos, a közvetítő, illetve a forgalmazó – e szolgáltatást a saját nevében, illetőleg a saját javára és kockázatára nyújtja-e, vagy a másik fél képviseletében és kockázatára jár-e el.

A Ptk.-ban nevesített szerződések esetében a főszolgáltatás jellegadó ismérvei alapján tapasztalható, korlátozott „átjárhatóság” fokozódik a *Ptk.-n kívül nevesített*, illetve a *pozitív jogrendszer által nem nevesített szerződések (contractus innominati)* esetében.

Magánjogi norma definiálja például a felhasználási vagy megfilmesítési szerződést (1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról [Sztj.] 10. §, 66. §), de *közjogi* jogszabály nevesíti egyebek között az értékpapír-kölcsönzési szerződést [2007. évi CXXXVIII. törvény a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdéi szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól (Bszt.) 4. § (2) bek. 24. pont] vagy az aktív bankügyletek közül az éven túli lejáratú követelések megelőlegezését jelentő forfait-ügyletet [*forfetirozás*; 2013. évi CCXXXVII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról (Hpt.) 6. § (1) bek. 60. pont és MNB rendeletek]. *Jogágilag* vegyes a *támogatási* szerződés, amely ugyan polgári jogi szerződés, de mivel a közpénz felhasználását célozza, amelyet a hatóság ellenőriz, a feltárt szabálytalanság jogkövetkezménye közjogi jellegű és polgári jogi (szerződéstől elállás) is lehet (EBH 2010.2237; BDT 2010.2250; BH 2019.227; EBH 2019.K.10).

Mivel a Ptk. *értelmezési alapelvének* II. része [1:2. § (2) bek.] alapján a Ptk. a viszonyítási pont a más magánjogi normák értelmezése során, ezért mind a *Ptk.-n kívül nevesített szerződéseket*, mind a *normatíve nevesítetlen*, de *kötelmi típusú megállapodásokat* a *Ptk. szerződéstipológiájához* – mint kötelező kánonhoz – *kell mérnünk*.

Ennek folytán akár a *Ptk.-n kívül nevesített szerződésről*, akár a *jogrendszer által nem definiált kötelmi ügyletről* van szó, az a főszolgáltatás alapján – a logika szabályai szerint – vagy *leírható két vagy több nevesített ügylet vegyületeként (contractus mixtus)*, vagy *nem írható le ekként (contractus atypicus)*, mert részben vagy egészben olyan elemet tartalmaz, amely a kánoni tipológián kívüli.

Vegyes, nevesített szerződés például a *reklámszerződés* [Sztj. 63. §; 2004. évi I. törvény a sportról (Sporttv.) 35. § (5) bek. stb.], amely teljesen leírható a megbízási, a bérleti, a felhasználási és a közvetítői szerződés szolgáltatásainak jellemzőivel, és ugyancsak *vegyes*, ellenben *nevesítetlen* a bérleti és vállalkozási elemeket ötvöző, úgynevezett *bérmunkaszerződés*, amelyben az eredménykötelmi jelleg csak a megrendelő utasítási jogára figyelemmel érvényesül (BH 1986.244; BH 1992.19; BDT 2009.2069).

Nevesített, de *atipikus szerződésből* keletkezik a háromoldalú *munkaerő-kölcsönzési jogviszony* (2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről [Mt.] 213–222. § stb.; vö. BDT 2022.4510), míg *nevesítetlen, atipikus ügylet* a *befektetési szolgáltatásra irányuló szerződés*. Utóbbi alapvetően megbízási jellegű ügylet, jóllehet a szerződés lényegét adó pénzügyi tevékenység számos különös elemet is hordoz (Kúria Pfv.20720/2022/6; vö. még BDT 2022.4521; BDT 2019.4031).

Ha az effajta szerződések normatív definícióját a pozitív jogrendszer a nevesítés hiányában nem adja meg, akkor jogi minősítésük nyilvánvalóan a bírósági gyakorlat feladata, amely kimunkálta a jogszabályok alapján irányadó jogalkalmazási és szerződésértelmezési elveket:

- a szerződéseket *nem elnevezésük, hanem tartalmuk szerint* kell elbírálni (BH 2000.550; BDT 2009.2069);
- az *atipikus szerződéskötésre* vonatkozó jogosultság a felek *szerződési szabadságából* ered; e szerződés *megszegése* esetén a *szerződésszegés általános szabályait*, adott esetben a Ptk. *bevezető rendelkezéseit, alapelveit* kell alkalmazni (BDT 2011.2428; megjegyzendő ugyanakkor, hogy a *kizárólag a Ptk. alapelvét sértő magatartás* egyéb, *kifejezett törvényi szankció hiányában* nem eredményez *sem szerződésszegést, sem érvénytelenséget*);
- vegyes szerződés esetében a szerződés minősítésénél az az elem irányadó, amely a jogviszonyra leginkább jellemző (KGD 1999.83; EBH 2000.274; BH 2010.274);
- a Ptk.-ban *nem nevesített, komplex vegyes szerződést* az abban *kikötött jogok és kötelezettségek* alapján kell megítélni (PJD 2022.31); egyebekben arra a *szerződésekre vonatkozó általános szabályok* irányadók (BH 2019.76);
- a *nevesítetlen vegyes szerződés egyes tartalmi elemei nem választhatók szét*, azok nem minősíthetők önálló megállapodásnak, ezért például a komplex vegyes szerződésen alapuló ingatlanhasználati jogosultság megvonására csak a *szerződés egészének felszámolásával* kerülhet sor (BH 2019.76);
- a szerződés *vegyes jellege kizárhatja a relatív hatálytalanság* szankciójának alkalmazhatóságát, így például a cserével vagy ajándékozással vegyes adásvételi szerződés befolyásolhatja az elővásárlási jog gyakorolhatóságát (BH 1994.666; BDT 2011.2390; KGD 2017.106).

Ezek után a Ptk. által alkotott, a szerződéstípusokat összefogó csoportok a következők: a *tulajdonátruházó szerződések*, a *vállalkozási típusú szerződések*, a *megbízási típusú szerződések*, a *használati szerződések*, a *letéti szerződések*, a *forgalmazási és a jogbérleti (franchise) szerződés*, a *hitelszerződések* és a *számlaszerződések*, a *biztosítéki szerződések*, a *biztosítási szerződések*, a *tartási szerződés* és az *életjáradéki szerződés*, a *polgári jogi társasági szerződés*.